

*Mainīsies nodevas par
mežsaimnieciskām un
medību darbībām*

*LVM GEO iekļauti
Meža valsts reģistra
atvērtie meža dati*

*Apalo kokmateriālu
produktu cenu tendences*

*Cirsmu darbu plānošana,
darāmie darbi*

Foto: Ludmila Solosteja

MEŽSAIMNIECĪBAS KONFERENCĒ – INFORMĀCIJA PAR MEŽA ĪPAŠNIEKIEM SVARĪGIEM JAUTĀJUMIEM

Šogad 23. novembrī Ogres centrālajā bibliotēkā astoto gadu pēc kārtas norisinājās *Mežsaimniecības konference meža īpašniekiem 2022*. Konferenci organizēja Zemkopības ministrija (ZM) sadarbībā ar Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Meža konsultāciju pakalpojumu centru (MKPC).

Konferenci atklāja zemkopības ministrs Kaspars Gerhards, īsi informējot par valdības paveikto meža nozarē un novēlot stāstīt vairāk par nozarē paveikto. “Mūsu meža īpašnieki ir spējīgi pieņemt saprātīgus lēmumus. Ar katru gadu meža īpašnieku zināšanas pieaug. Nākamās valdības svarīgākais uzdevums – izveidot saprātīgu mehānismu, kā meža īpašniekiem kompensēt dažādus ierobežojumus. Nākotnē nepieciešams plašāks dialogs starp sabiedrību un nozari, lai tā saprastu,

Foto: Uģis Avots

kāds ir labums un kam ir novirzīti valsts līdzekļi,” novēlēja Kaspars Gerhards.

Galvenā konferences tematika bija saistīta ar aktualitātēm meža apsaimniekošanā. Klausītāji tika informēti par ZM plānoto ES atbalstu mežsaimniecībai Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP)

Stratēģiskā plāna 2023.–2027. gadam ietvarā un sagaidāmajām izmaiņām atbalsta saņemšanas nosacījumos.

Konferencē meža īpašniekiem bija iespēja uzzināt arī par Valsts meža dienesta aktualitātēm, situāciju ar egļu astoņzobu mizgraužu izplatību, par LVM GEO lietotnē publiski pieejamiem meža inventarizācijas datiem un to izmantošanas iespējām meža apsaimniekošanā ikdienā. Arī par Dabas aizsardzības pārvaldes darbībām LIFE-IP projekta *LatViaNature* ietvarā un redzējumu par dabas saglabāšanas mērķu sasniegšanu mežu teritorijās.

Konferences ieraksts, prezentācijas un pilns konferences dalībnieku aptaujas atbilžu atspoguļojums pieejams interneta vietnē www.mkpc.llkc.lv sadaļā Meža konferences.

Turpmāk izdevumā piedāvājam īsu ieskatu par konferencē runāto.

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Par sadursmi ar meža dzīvniekiem aicina ziņot aplikācijā "Mednis" 3
- Meža inventarizāciju un pārskatus ērtāk iesniegt tiešsaistē. 3
- Plānotais ES atbalsts mežsaimniecībai KLP Stratēģiskā plāna ietvaros. 4
- Mežsaimniecības konferencē – par nākamgad aktuālo meža īpašniekiem 5
- Divpadsmit ārzemju meža apmeklējumi deviņos mēnešos 6
- Meža īpašnieki iepazīst Lietuvas mežsaimniecību 8
- Dižskābardis Latvijā – vai tas kļūs par vietējo? 10
- Infrastruktūras nozīme privātajā mežsaimniecībā 11
- LVM GEO iekļauti Meža valsts reģistra atvērte meža dati. 12
- Cirsmu darbu plānošana 13
- Apaļo kokmateriālu produktu cenu tendences 13
- Padomi dabā gājējiem ziemas apstākļos. 14
- Drošība medībās jāievēro! 15
- Meža valsts reģistrā pieejamie pakalpojumi medniekiem 15
- Invazīvo sugu pārvaldnieks 16
- Meža gadagrāmata 2023 16

MAINĪSĪES NODEVAS PAR MEŽSAIMNIECĪSKĀM UN MEDĪBU DARBĪBĀM

Pieņemti grozījumi Ministru kabineta 2014. gada 11. februāra noteikumos Nr. 82 "Noteikumi par valsts nodevu par mežsaimnieciskām un medību darbībām".

Noteikumos paredzēts būtiski mainīt maksājuma apmēru par koku ciršanas apliecinājumu, kā arī Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma un mežaudzes atbilstību neproduktīvai mežaudzei saņemšanu.

Maksājums par ciršanas apliecinājumu koku ciršanai kailcirtē platībā līdz 0,5 ha turpmāk būs 30 eiro, taču, kailcirtes platībai pārsniedzot 1 ha, maksājums sastādīs 70 eiro. Salīdzinoši mazāks maksājums par ciršanas apliecinājumu būs krājas kopšanas cirtē un galvenajā izlases cirtē, nepārsniedzot 30 eiro. Savukārt sanitārajā cirtē un rekonstruktīvajā cirtē maksājums par ciršanas apliecinājumu sastādīs 5 eiro. Par mednieku sezonas karti no nākamās medību sezonas būs jāmaksā 30 eiro, taču šeit tiek piemēroti arī atvieglojumi noteiktām personu grupām.

Noteikumu grozījumi stājas spēkā 2023. gada 1. janvārī.

Noteikumu konsolidētā versija pieejama www.likumi.lv.

APBALVOTI MEŽA NOZARES GADA BALVAS "ZELTA ČIEKURS 2022" LAUREĀTI

Svinīgā pasākumā, kas norisinājās Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes Lielajā aulā, tika apbalvoti meža nozares gada balvas "Zelta čiekurs 2022" laureāti. Šogad balva pasniegta piecās nominācijās: "Par mūža ieguldījumu", "Par inovatīvu uzņēmējdarbību", "Par zinātnes ieguldījumu nozares attīstībā", "Par ieguldījumu nozares attīstībā" un "Par ilgtspējīgu saimniekošanu".

"Meža nozares gada balvas "Zelta čiekurs" laureāti ir izcili Latvijas meža nozares profesionāļi. Cilvēki, kuri mērķtiecīgi un ar lielu atbildības sajūtu veido un attīsta Latvijas meža nozari un dod nozīmīgu ieguldījumu arī mūsu valsts kopējā attīstībā. Paldies katram, kura darbs ir saistīts ar Latvijas meža nozari. Jūsu šodien pieņemtie lēmumi ietekmē ne tikai nozares un valsts attīstību šodien – tie ir pamats labākai Latvijai nākotnē. Arī valsts pienākums ir spēt šodien pieņemt atbildīgus lēmumus, lai sekmētu meža ilgtspējīgu apsaimniekošanu ilgtermiņa perspektīvā un garantētu, ka arī turpmākos gadu desmitus labumu no Latvijas valsts "zaļā zelta" apsaimniekošanas gūst visa sabiedrība," savā uzrunā atzīmēja zemkopības ministrs Kaspars Gerhards.

Nominācijā "Par mūža ieguldījumu" par nozīmīgu ieguldījumu nozares attīstībā mūža garumā balvu "Zelta čiekurs" 2022. gadā saņēma:

- mežsaimniece **Sarmīte Grundšteine**,
- mežsaimnieks **Andis Krēsliņš**,
- zinātniece, habilitētā ģeogrāfijas doktore **Aija Melluma**,
- mežsaimniece **Silva Kaliksone**.

Nominācijā "Par zinātnes ieguldījumu nozares attīstībā" balvu "Zelta čiekurs" ieguva Latvijas Valsts mežzinātnes institūta "Silava" īstenotais pētījums "SEG emisiju un CO₂ piesaistes novērtējums vecās mež-

audzēs", tā radošā grupa – vadošais pētnieks **Āris Jansons**, pētniece **Daiga Zute**, zinātniskie asistenti **Ieva Jaunslaviete**, **Laura Ķēniņa** un **Valters Samariks**.

Nominācijā "Par ieguldījumu nozares attīstībā" balva "Zelta čiekurs" piešķirta:

- mežsaimniekam **Robertam Strīpniekam**,
- kokrūpniekam **Kristapam Klausam**.

Nominācijā "Par inovatīvu uzņēmējdarbību" ar balvu "Zelta čiekurs" apbalvots **SIA "VMF LATVIA"** izstrādātais tehnoloģijās balstītais pakalpojums "**Mobilais FotoWeb**".

Nominācijā "Par inovatīvu uzņēmējdarbību" atzinība izteikta un ar diplomu apbalvoti:

- **SIA "Vudlande"**,
- **SIA "Dižmežs"**.

Nominācijā "Par ilgtspējīgu saimniekošanu" laureāti izvērtēti Latvijas Meža īpašnieku biedrības rīkotā konkursā "Sakoptākais mežs". Ar balvu "Zelta čiekurs" apbalvots meža īpašnieks **Juris Mālakalns**.

Nominācijā "Par ilgtspējīgu saimniekošanu" atzinība izteikta un ar diplomu apbalvoti meža īpašnieki:

Valdis Kalns, Ludvigs Karvelis.

"Zelta čiekurs" ir gadskārtēja meža nozares augstākā atzinība par nozīmīgiem sasniegumiem un ieguldījumu nozares labā. Balva dibināta, lai apzinātu Latvijas labākos meža darbiniekus un pateiktos viņiem par paveikto, kā arī iepazīstinātu sabiedrību ar Latvijas labākajiem mežsaimniekiem, kokrūpniekiem, nozares zinātniekiem un pedagogiem. Balva šogad tiek pasniegta deviņpadsmito reizi. Konkursa pastāvēšanas laikā meža nozares gada balva ir pasniegta turpat 200 Latvijas mežsaimniekiem, nozares pētniekiem, uzņēmējiem un biedrībām.

ZM informācija

Foto: Ernests Dinka

PAR SADURSMI AR MEŽA DZĪVNIEKIEM AICINA ZIŅOT APLIKĀCIJĀ “MEDNIS”

Rudens un ziemas periodā, kad redzamība uz autoceļiem pasliktinās, pieaug arī sadursmju skaits ar meža dzīvniekiem. Valsts meža dienests aicina par notriektiem un kritušiem dzīvniekiem ziņot lietotnē “Mednis”.

Lai gan pēdējā laikā ir nedaudz mazinājies notriekto dzīvnieku skaits, Valsts meža dienests (VMD) aicina autovadītājus būt uzmanīgākiem uz ceļiem un ievērot ieteikumus, kas var mazināt sadursmju nodarīto postu.

2022./2023. gada medību sezonā līdz 1. decembrim Valsts meža dienests reģistrējis 1274 uz ceļiem notriektus medījamos dzīvniekus, tajā skaitā 127 aļņus, 117 staltbriežus, 843 stirnas un 73 mežacūkas. Visvairāk notriekto dzīvnieku šajā medību sezonā konstatēts VMD Rīgas reģionālās, Dienvidlatgales un Dienvidkurzemes mežniecību teritorijās. Salīdzinājumam – iepriekšējā medību sezonā šajā pašā periodā VMD reģistrējis 1552 notriektus dzīvniekus.

“Rudens un ziemas periodā redzamība uz autoceļiem pasliktinās gan ātrākas tumsas iestāšanās, gan sliktu laikapstākļu dēļ. Diennakts tumšajā laikā, sevišķi krēslas un rītausmas stundās, dzīvnieki kļūst aktīvāki un var intensīvi baroties mežsaimniecības un lauksaimniecības

kultūrās, kas atrodas blakus autoceļiem. Šajā laikā dzīvnieki var pastiprināti šķērsot autoceļus un izraisīt sadursmes ar transportlīdzekļiem,” skaidro VMD Medību daļas vadītājs Valters Lūsis.

Ja sadursmē ar meža dzīvnieku ir cietuši cilvēki vai auto, par to ir jāziņo Valsts policijai pa tālruni 110 vai Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam pa tālruni 112. Savukārt par notriektiem un kritušiem medijamajiem dzīvniekiem jāinformē VMD, ko var darīt, izmantojot Latvijā radīto lietotni “Mednis”. Šī lietotne ir savienota ar VMD informācijas sistēmu Meža valsts reģistrs un bez maksas ir pieejama gan “Android”, gan “Apple iOS” ierīcēm. Dienests saņemto informāciju izvērtē, apstrādā un reģistrē faktu par bojā gājušo dzīvnieku, kā arī pieņem lēmumu par tālāko rīcību ar to.

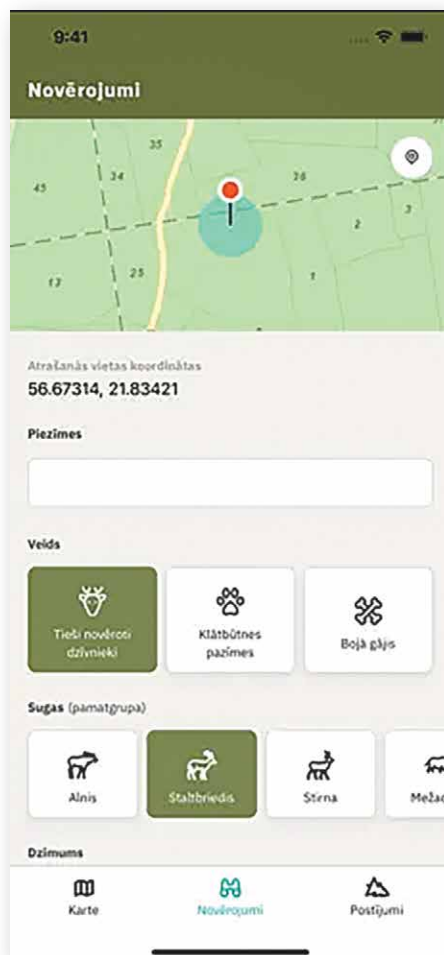
Pēc sadursmes ar meža dzīvnieku vēlamams sagaidīt atbildīgo dienestu ierašanos. VMD atgādina, ka notriekto dzīvnieku nedrīkst piesavināties – šāda rīcība ir klasificējama kā medību produkcijas piesavināšanās, par ko ir piemērojams sods.

VMD ir valsts pārvaldes iestāde, kas atrodas zemkopības ministra padotībā. Dienests uzrauga meža apsaimniekošanu un izmantošanu, medības reglamentējošo normatīvo aktu prasību ievērošanu, kā arī īsteno meža uguns apsardzību un uzkrāj

informāciju par mežu un tajā notikušo mežsaimniecisko darbību.

Iveta Pavziniuka,

VMD sabiedrisko attiecību speciāliste

MEŽA INVENTARIZĀCIJU UN PĀRSKATUS ĒRTĀK IESNIEGT TIEŠSAISTĒ

Turpinot attīstīt Meža valsts reģistra tiešsaistes pakalpojumus, Valsts meža dienests ir sagatavojis vairākas video pamācības meža īpašniekiem un tiesiskajiem valdītājiem. Informācijas iesniegšana tiešsaistē ļaus ietaupīt laiku un citus resursus, kā arī samazinās administratīvo slogu dokumentu aprītē.

Valsts meža dienesta *Youtube* kontā ir augšupielādētas vairākas video pamācības, kas atvieglos informācijas iesniegšanu un saņemšanu no Meža valsts reģistra mājas lapā <https://gis.vmd.gov.lv>. Meža īpašnieki un tiesiskie valdītāji ir aicināti tiešsaistē iesniegt meža inventarizāciju, pārskatus par koku ciršanu un jaunaudzies kopšanu, kā arī patstāvīgi iegūt meža in-

ventarizācijas datus dažādos formātos.

Valsts meža dienests atgādina, ka saskaņā ar Meža likuma 29. pantu meža īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam ir jānodrošina, lai īpašumā vai tiesiskajā valdījumā tiktu veikta pirmreizēja meža inventarizācija un tās dati iesniegti Valsts meža dienestam. Vismaz reizi 20 gados ir jāveic atkārtota meža inventarizācija, un arī šie dati ir jāiesniedz dienestam.

Saskaņā ar grozījumiem noteikumos Nr. 384 “Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi” meža inventarizācijas veicējs meža inventarizācijas datus iesniedz tiešsaistē Meža valsts reģistrā. Tādējādi arī meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs var izmantot iespēju

un iesniegtu meža inventarizācijas datu reģistrēšanai iesniegt tiešsaistē, izdarot atzīmi Meža valsts reģistrā.

Tāpat Valsts meža dienests atgādina, ka meža īpašnieka vai tiesiskā valdītāja pienākums ir katru gadu līdz 1. februārim informēt Valsts meža dienestu par iepriekšējā kalendārajā gadā veikto mežsaimniecisko darbību, tostarp veikto koku ciršanu.

Lai arī Valsts meža dienests aicina izmantot tiešsaistes iespējas, informāciju var iesniegt arī ierastā veidā – ierodoties jebkurā Valsts meža dienesta mežniecībā, sūtot ar pasta starpniecību vai elektroniska dokumenta formā.

Iveta Pavziniuka,

VMD sabiedrisko attiecību speciāliste

ZM Meža departamenta Meža nozares stratēģijas un atbalsta nodaļas vecākā eksperte Iveta Vaite

Meža konsultāciju pakalpojumu centra direktors Raimonds Bērmanis

PLĀNOTAIS ES ATBALSTS MEŽSAIMNIECĪBAI KLP STRATĒGISKĀ PLĀNA IETVAROS

Par plānotajiem ES atbalsta pasākumiem *Mežsaimniecības konference meža īpašniekiem 2022* stāstīja Iveta Vaite, ZM Meža departamenta Meža nozares stratēģijas un atbalsta nodaļas vecākā eksperte.

2021. gadā Eiropas Parlamenta, Eiropas Padomes un Eiropas Komisijas sarunu dalībnieki vienojās par kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) reformu, kura tiks īstenota 2023.–2027. gadā.

Latvijā no 2019. līdz 2021. gadam notika darbs pie KLP izstrādes sadarbībā ar ieinteresētajām pusēm KLP tematisko darba grupu formā. Rezultātā tika sagatavots Latvijas KLP Stratēģiskā plāna 2023.–2027. gadam projekts, kuru šogad novembrī Eiropas Komisija ir apstiprinājusi.

Plānā ir iekļauti arī pasākumi meža nozarei. Tie ietver atbalstu jaunaudzumu retināšanai, meža ieaudzēšanai un mežaudžu nomaiņai. Atbalsts paredzēts arī mežaudžu atjaunošanai pēc postījumiem – ugunsgrēka, dabas katastrofas vai kaitēkļu un slimību bojājumiem, kuru rezultātā mežaudze ir iznīcināta. Tāpat atbalsts paredzēts agrotehniskai kopšanai pēc mežaudzes nomaiņas, ieaudzēšanas, atjaunošanas pēc postījumiem.

Mežaudzes ierīkošana. Atbalsts paredzēts daļēji tādu ieguldījumu segšanai, kas ir nepieciešami, lai atbalsta nosacījumiem atbilstošā platībā ierīkotu mežaudzi vai papildinātu dabiski daļēji apmežojušās platības.

Atbalsta pasākums īstenojams atbilstoši meža apsaimniekošanas atbalsta pasākumu plānam, kas saskaņots ar Valsts meža dienestu. Viens atbalsta saņēmējs var saņemt

atbalstu ne vairāk kā 20 hektāru meža ieaudzēšanai. Attiecināmās izmaksas mežaudzes izveidošanai būs 1123 EUR., dabiski ieaugušas mežaudzes papildināšanai – 649 EUR. Atbalsta intensitāte līdz 60 %.

Mežaudzes atjaunošana pēc postījumiem. Atbalsts paredzēts tādu ieguldījumu segšanai, kas ir nepieciešami, lai atbalsta nosacījumiem atbilstošā platībā atjaunotu mežaudzi pēc ugunsgrēkiem vai abiotisku faktoru ietekmē radušies postījumi, piemēram, vējgāze, vējlauze, sniega un citi postījumi, kuru dēļ mežaudze iznīcināta. Būs nepieciešams Valsts meža dienesta izsniegts atzinums, ka konkrētajā platībā mežaudze ir iznīcināta un tajā veicama meža atjaunošana. Attiecināmās izmaksas būs 1085 EUR par vienu hektāru, kurā ietverts atbalsts par ierīkošanu. Atbalsta intensitāte – līdz 100 %.

Mežaudzes nomaiņa. Atbalstu varēs saņemt par neproduktīvu mežaudžu (kas atbilst normatīvo aktu prasībām par koku ciršanu mežā) nomaiņu, kā arī par valdošās koku sugas nomaiņu baltalkšņa mežaudzēs no 30 gadu vecuma vai blīgzņas mežaudzēs. Mežaudžu nomaiņu veic pakāpeniski, platībās saglabājot 30–50 vecākos dzīvotspējīgus iepriekšējās paudzes kokus uz hektāra. Attiecināmās izmaksas būs 1161 EUR par vienu hektāru, kurā ietverts atbalsts par ierīkošanu.

Retināšana. Atbalstu piešķirs jaunaudzumu retināšanai, investīciju atbalsta darbībām, kas būtiski uzlabo mežaudzes sastāvu un tās kvalitāti nākotnē. Jaunaudzums retina līdz 10 gadu vecās baltalkšņu mežaudzēs, līdz 40 gadu vecās skuju koku, ozolu, ošu mežaudzēs, ja koku augstums nepārsniedz

10 metrus un līdz 20 gadu vecās pārējo koku sugu mežaudzēs. Attiecināmās izmaksas jaunaudzumu retināšanai būs 440 EUR. Atbalsta intensitāte – līdz 60 %.

Agrotehniskā kopšana pēc mežaudzes ierīkošanas. Atbalstu piešķirs par kopšanu pēc neproduktīvu mežaudžu nomaiņas, kopšanu pēc valdošās koku sugas nomaiņas baltalkšņa un blīgzņas mežaudzēs, kā arī par kopšanu pēc ieaudzēšanas un atjaunošanas pēc postījumiem.

Atbalstu atjaunotās mežaudzes agrotehniskajai kopšanai jeb uzturēšanai varēs saņemt atbilstoši apsaimniekošanas atbalsta pasākumu plānam trīs reizes piecu gadu periodā. Attiecināmās izmaksas – 204 EUR par vienu hektāru. Atbalsta intensitāte – līdz 60 %, bet par atjaunotās mežaudzes agrotehnisko kopšanu pēc atbalsta intensitāte – līdz 100 %.

Palielināta *Natura 2000* maksājuma mežiem likme par aizliegtu mežsaimniecisko darbību līdz 196 EUR (līdz šim 160 EUR) un par aizliegtu galveno cirti – 145 EUR (līdz šim 120 EUR). Atbalsts meža īpašniekiem būs pieejams no 2023. gada vidus.

Plānotais ES finansējums 11,9 milj. EUR. Paredzēts valsts papildu finansējums 21 000 000 EUR.

Paredzētas izmaiņas ES atbalsta pasākumu administrēšanas nosacījumos, piemēram, atteikšanās no papīra formāta iesniegumiem. Būs izmaiņas arī projektu atlases kritērijos, kurus apstiprinās Latvijas Lauku attīstības programmas uzraudzības komitejā.

Jaunā ES atbalsta perioda pirmās projektu iesniegšanas kārtas plānotas orientējoši 2023. gada jūnijā.

MEŽSAIMNIECĪBAS KONFERENCĒ – PAR NĀKAMGAD AKTUĀLO MEŽA ĪPAŠNIEKIEM

Mežsaimniecības konferences meža īpašniekiem 2022 ietvaros vairāku institūciju pārstāvji informēja par jaunumiem un iespējām, ar ko būtu jārēķinās meža īpašniekiem nākamgad.

Valsts meža dienesta aktualitātes meža īpašniekiem

Par aktuālo Valsts meža dienestā (VMD) konferencē stāstīja **Solvita Mūrniece**, Valsts meža dienesta Meža resursu pārvaldības departamenta direktore.

Palielinās digitālie pakalpojumi

Šogad ir palielinājušies Meža valsts reģistrā pieejamie digitālie pakalpojumi un to izmantošana. Piemēram, jaunaudžu kopšanas pārskati elektroniski iesniegti jau 75 % apmērā, arī tiešsaistē iegādātas mednieka sezonas kartes 75 % apmērā.

Privātie meža īpašnieki var izmantot šo pakalpojumu, autentificējoties portālā Latvija.lv. Savukārt juridiskām personām vai pilnvarojuma gadījumā – noslēdzot līgumu ar VMD par piekļuves rekvizītu piešķiršanu.

Meža valsts reģistrā meža īpašnieki var apskatīt un lejupielādēt sava meža inventarizācijas (ģeogrāfiskos un tekstuālos) datus, iesniegt iesniegumus koku ciršanai un paziņojumus par koku ciršanu, kā arī iesniegt pārskatus par mežsaimniecisko darbību: koku ciršanu, meža atjaunošanu, meža ieaudzēšanu, jaunaudžu kopšanu, kā arī saņemt atskaites ar informāciju par platību kopšanas un atjaunošanas termiņiem. Savukārt meža inventarizācijas veicējiem ir piešķirtas tiesības saņemt datus no Meža valsts reģistra.

Zināšanu pārneses pasākumi meža īpašniekiem nākamgad turpināsies

Par plānotajiem zināšanu pārneses pasākumiem konferencē stāstīja **Raimonds Bērmanis**, LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centra direktors.

Apmācības, pieredzes apmaiņas pasākumi un konsultācijas meža īpašniekiem būs pieejamas arī turpmāk. Jau sākot ar 2023. gadu, šie pasākumi ir iekļauti Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskajā plānā 2023.–2027. gadam. Individuālās konsultācijas paredzētas arī turpmāk par kopējo summu 7 milj. EUR (kopā ar lauksaimniekiem). Mežu apmeklējumi ārvalstīs turpināsies, un to realizācija varētu tikt pagarināta līdz

Foto: Uģis Avots

Konferences vadītājs žurnālists **Armands Tripāns** (no kreisās) un konferences lektori

2025. gada vasarai. 2023. gadā turpināsies arī mācības iepriekšējā ES atbalsta pasākuma ietvaros.

Jaunajā stratēģiskajā plānā arī paredzētas mācības, t. sk. praktiskās nodarbes, apmeklējumi grupās, par kopējo summu 6 milj. EUR (kopā ar lauksaimniekiem). Turpmāk informatīvie pasākumi (semināri, informatīvais izdevums, konferences u. c.) būs integrēti jaunajā ES atbalsta sistēmā.

Meža īpašniekiem noderīga informācija

Arnis Muižnieks, Latvijas Meža īpašnieku biedrības valdes priekšsēdētājs, savā prezentācijā iepazīstināja ar Latvijas Meža īpašnieku biedrības aktualitātēm un nozīmīgākiem aspektiem, ko vajadzētu ņemt vērā, veidojot politikas plānošanas un normatīvos dokumentus.

Lektors vērsa uzmanību, kam turpmāk meža īpašniekiem vajadzētu pasekot līdzi – lēmumu pieņemšanas procesiem Eiropā un informatīvajiem ziņojumiem Latvijā, kā arī painteresēties, kas būs ar kompensācijām par saimnieciskās darbības aprobežojumiem, un sekot līdzi Ministru kabineta noteikumiem par valsts nodevām un atbalsta nosacījumiem mežsaimniecībai pēc 2023. gada.

Par LVM GEO Mobile pieejamiem Meža valsts reģistra publiskotiem datiem, meklēšanas un mērīšanas funkcijām, vietas noteikšanu, kā arī iespējām savu datu importēšanu un fona kartes pieejamību

bezsaistē informēja **Katrīna Amerika**, AS “Latvijas Valsts meži” ģeotelpisko risinājumu projektu vadītāja.

Ģirts Baranovskis, LIFE IP Latvia-Nature Kompensāciju nodaļas vadītājs informēja par projekta aktualitātēm. LatviaNature projekta ietvaros tiek veidotas piecas demonstrējumu saimniecības, savukārt brīvprātīgo līgumu pilotprogrammā “Dzīvais mežs” pieteikumi ir saņemti par aptuveni divas reizes lielāku platību, nekā projektā paredzēts. Saņemto pieteikumu izvērtēšana turpinās.

Elvīra Grasmane, LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centra mežsaimniecības projektu vadītāja, pastāstīja par Eiropas Inovāciju partnerības projektu, kurā, sadarbojoties desmit partneriem – meža īpašniekiem, pētniekiem, konsultantiem un lauksaimniekiem, tiks izveidoti kalkulatori CO₂ piesaistes apjoma aprēķināšanai meža teritorijās, kā arī izstrādāts rīcības plāns oglekļa tirdzniecības iespējai Latvijā.

Dainis Kreilis, LVMI “Silava” pētnieks, informēja par pētījumu “Inovātivas metodes koku aizsardzībai pret biotisko faktoru izraisītiem bojājumiem”. Jaunaudžu aizsardzībai, izmantojot spilgtas krāsas plastmasas aizsargklipšus, tie agrotehniskās kopšanas laikā palīdz pamanīt kociņu. Lietojot vienu un to pašu repelentu vienā platībā gadu no gada, vērojams efektivitātes kritums, jo dzīvnieki pie tā pierod.

DIVPADSMIT ĀRZEMJU MEŽA

Meža konsultāciju pakalpojumu centram 2022. gads ir bijis ļoti aktīvs meža apmeklējumu organizēšanā.

Lai gan gandrīz divus gadus nebija iespējams organizēt publiskus pasākumus Covid 19 ierobežojumu dēļ, centrs ir veiksmīgi ticis galā ar sākotnējiem projekta (LAP investīciju pasākums 2014.–2020. gadam “Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi” apakšpasākuma “Atbalsts saimniecību un mežu apmeklējumi”) izvirzītajiem mērķiem.

Latvijā šā gada laikā ir noorganizētas 26 meža apmeklējumu grupas ar aptuveni 480 dalībniekiem, savukārt kopā – 12 ārzemju meža apmeklējuma grupas ar aptuveni 280 dalībniekiem. Šoreiz mazs atziņu klāsts par ārzemju meža apmeklējumiem.

Slovākija – aptuveni 2 milj. ha no kopējās valsts platības aizņem meži, līdz ar to mežainums sastāda aptuveni 40 % no valsts platības. Mežu apsaimniekošana ir sarežģīta gan likumdošanas, gan vēstures liecību dēļ, kas ir ietekmējušas īpašumu struktūru. Pēdējos 25 gados Slovākijā ir jūtami novērotas klimata izmaiņas. Spēcīgo vētru ietekmes rezultātā ir ļoti daudz bojātu mežaudžu, kas ir izsaucis būtisku egļu astoņzobu mizgrauža savairošanos. Slovākijā galvenā cirte, izmantojot kailcirti, ir aizliegta. Pamatā tiek veiktas sanitārās cirtes (aptuveni 40 % no kopējā ciršanas apjoma). Savukārt, kad mežaudze ir sasniegusi ciršanas vecumu, ciršanu veic izlases veidā.

Somija – lai gan mežu sertifikācija ir brīvprātīga, tirgus virzīta sistēma un saskaņā ar to tās prasības ir ievērojamāki stingrākas nekā Somijas liberālā meža likumdošana, apmēram 90 % no Somijas mežiem ir sertificēti. Sertifikātu izsniedz, kad meža īpašnieki un mežsaimnieki apņemas darboties atbilstoši sertifikācijas kritērijiem un novērtējumā ir izpildītas kritēriju prasības. Mežu sertifikācija parasti tiek īstenota kā

reģionālās grupas sertifikācija, ko meža īpašnieki realizē, daloties meža apsaimniekošanas asociācijās.

Rumānija – šajā gadā grupas no Latvijas tur viesojās divas reizes. Lielākoties meži ir FSC sertificēti. Mežu apsaimniekošana norit kooperatīvos vai komposesarātos. Par mežu var atzīt teritoriju, kurā vismaz 40 % aizņem koki. Mežsaimniecībā nepastāv tāds rādītājs kā šķērslaukums. Rumānijā strādā pēc principa “kopšana no augšas”, kur galveno uzmanību pievērš koku vainaģa stāvoklim. Tiek izvērtēts vainaģa klāja slēgums. Problēmas rada lāču populācija – Rumānijā tā ir krietni virs normas. Mežsaimnieki uzskata par ikdienas parādību saņemt “meža uzraugu”. Kaitējums tiek nodarīts ne tikai meža zvēriem, bet arī kokiem, kam ar nagiem tie noplēš mizu. Lāči, tāpat kā vilki, Rumānijā ir aizsargājami.

Igaunija – stādus tur audzē tikai valsts mežu vajadzībām, tādējādi ļaujot dzīvot un attīstīties privātajam kokaudzētāvam. Igaunijā ir aptuveni 130 privātās kokaudzētavas, no kurām tikai piecas var uzskatīt par dzīvotspējīgām. Ja netiek saražots vismaz 1 milj. stādu, tad kokaudzētavas dzīvotspēja nav nodrošināta ilgtermiņā.

Lietuva – ik gadu tur iestāda 3,5 milj. ozolu stādu meža zemju platībās. Ozolu lietuviēši redz kā perspektīvu koku sugu nākotnē. Protams, atšķirīgi ir klimatiskie apstākļi. Novērojām, ka mežaudzēs ozoli ir ar slaidākiem stumbriem nekā vidēji pie mums, līdz ar to tie nākotnē dos būtisku piensumu koksnēs tirgū. Par Lietuvas mežsaimniecības sektoru vairāk lasiet šī izdevuma 8. un 9. lpp.

Zviedrija – Sōdra uzņēmums darbojas kā meža īpašnieku biedrība, kura jau 12 gadus apsaimnieko kooperatīvā esošo 260 mežu īpašnieku meža platības.

► 7. lpp.

Brauciena dalībnieku foto ar skatu uz Banská Štiavnica mežu masīviem

Priežu sēkļu plantācija Somijā

Rumānijas dalībnieku foto uz mobila tilta

Igaunijas valsts mežu kokaudzētavas apskate

Lietuvas meža īpašnieka pieredze aizsardzības līdzekļu lietošanā pret meža dzīvnieku postījumiem

Sōdra celulozes rūpnīca Zviedrijā

Zviedrijas Kolmordena apkārtnē

APMEKLĒJUMI DEVIŅOS MĒNEŠOS

◀ 6. lpp.

Šo kooperatīvu biedru kopējā meža platība sasniedz 7000 ha. Interesants ir fakts, ka platības, kur gada laikā koksnes pieaugums ir 1 m³ vai mazāks uz 1 ha, automātiski tiek pasludinātas par aizsargājamām dabas teritorijām. Apmeklējuma laikā grupa viesojās vienā no Sōdra piederošajām celulozes rūpnīcām. Šajā rūpnīcā gada laikā pārstrādā aptuveni 500 000 m³ koksnes un ik gadu pārstrādātās koksnes apjoms palielinās. Process sākas ar apaļo kokmateriālu nomizošanu, kas tālāk tiek šķeldoti mazās frakcijās. Lai iegūtu pēc iespējas augstāku celulozes kvalitāti, pakāpeniski no tās tiek atdalīts lignīns, vairākas reizes to mazgājot un balinot ar kalcija oksīdu. No attīrītās celulozes ražo papīru, kartonu, tapetes, tualetes papīru un tekstila izstrādājumus. Ražošanas procesā rodas dažādi blakusprodukti, piemēram, miza, ūdeņraža pārskābe, hlora dioksīds, metanols, terpentīns u. c.

Zviedrija – Kolmordenas apkārtnē pēc galvenās cirtes izpildes tiek atstāti 100 sēkļu koki, zem tiem sagatavota augsne, lai nodrošinātu pēc iespējas efektīvāku atjaunošanos. Ļoti interesants novērojums, ka dabā tiek atzīmētas aizsargājamo teritoriju robežas, lai ikvienam būtu skaidrs, kur tās atrodas. Kultūras pieminekļu atzīmēšanai mežaudzēs izmanto tā sauktos “kultūrceļus”, kas ir aptuveni 1,3 m augsti celmi.

Austrija – braucienā grupa ciemojās pie *ProSilva Austria* pārstāvjiem. Pavisam Austrijā ar 4 milj. hektāru meža ir aptuveni 145 000 privāto meža īpašnieku. Domājot par nākotnes klimata izmaiņu ietekmi uz kokiem, tiek nopietni pievērsta uzmanība tam, lai audzes vairāk atjaunotos ar lapu koku mežaudzēm. Lai saudzētu dabu, tiek izvērtēts, kur koku ciršanu veikt manuāli un kur izmantot tehniku. Meža īpašnieki, kas izvēlas dabai tuvinātu meža apsaimnieko-

šanu, veic izlases cirtes ikgadējā koksnes pieauguma robežās. Tāpat praktizē mežu atjaunošanos, tādējādi sekmējot daudzveidīgu koku sugu atjaunošanos.

Itālija – Saviljano reģionā klasiskā mežsaimniecība, kādu mēs zinām, ir ļoti maz, tikai kalnu apvidū, kur galvenokārt tiek ierīkotas kokaugu plantācijas. Piemēram, ātraudzīgās papeles. Klasiski Itālijā tās tiek audzētas 10 gadus, kur pamata mērķis ir saplākšņa ražošana. Spraudņu garums stādīšanas brīdī ir 6 m, bet vairāk nekā metrs atrodas augsnē. Uz 1 ha stāda 250 līdz 270 spraudņus (stādīšanas shēma 5 x 8 m). Ir iespējams arī veidot stādījumus ar spraudņu augstumu 1,75 m. Aprites cikls no 5 līdz 8 gadiem. Uz 1 ha jāstāda 1600 koki (stādīšanas shēma 3 x 2 m). Trīs svarīgākie aspekti, kas jāņem vērā, ierīkojot stādījumus: augsnes pH nedrīkst būt zemāks par 5, augsnes sastāvā nedrīkst būt augsts sāls sastāvs un jābūt optimālam ūdens līmenim. Ja šie kritēriji izpildās, tad papeles augs. Itālijā papeļu plantācijas audzē kā lauksaimniecības kultūru, iekļaujot augu sekā un ievērojot agrotehniskos pasākumus (rušināšanu, mēslošanu, laistīšanu, atzarošanu utt.).

Itālija – Trento autonomajā provincē meža īpašnieki nozarē iesaistītie aplūkoja ēdamo kastaņu audzes jeb tā dēvēto maizes koku. Viena hektāra platībā tiek stādīti 100 stādi. Koks sāk ražot pēc astoņiem gadiem, un no viena koka iegūst līdz 8 kg ražas. 2018. gadā Trentino provinces mežus skāra *Vaia* vētra, kur nopostītais koksnes apjoms sasniedza aptuveni 4 milj. m³. Secīgi pēc šīs vētras tika novērota būtiska egļu astoņzobu mizgrauža savairošanās, kurus nav viegli apkarot, jo meži atrodas kalnu apvidū un bojāto koku izvākšana ir apgrūtināta. Mežsaimnieki prognozē, ka cīņa ar mizgrauzi varētu ilgt pat 40 gadus. Ik pa 15 dienām feromonu slazdos noķer 550 ml kukaiņu.

No katra meža apmeklējuma dalībnieki līdzīgi uz mājām paņēma būtiskas zināšanas. Taču galvenā atziņa, pēc pasākumu dalībnieku domām, – Latvijā mežus apsaimniekojam ļoti labi un ejam pareizo ceļu. Nav nepieciešams visu salīdzināt ar citām valstīm, ir vienkārši jāpieņem fakts, ka katrā valstī mežsaimniecība ir citādāka – ne labāka, ne sliktāka. 🌳

Elvīra Grasmane, MKPC mežsaimniecības projektu vadītāja

Dabai draudzīgas meža apsaimniekošanas piemērs Austrijā

Itālija, ēdamo kastaņu mežaudzes apskate

Papeļu stādudzētavas apskate Itālijā

MEŽA ĪPAŠNIEKI IEPAZĪST LIETUVAS

Eiropas Savienības (ES) atbalsta pasākuma ietvaros privāto meža īpašnieku grupai no Latvijas trīs dienu garumā bija iespēja iepazīties ar mežsaimniecību Lietuvā.

Lai arī Lietuva ir mūsu kaimiņvalsts, līdz šim bija maz zināms, kā mežu apsaimniekošana notiek pie mūsu dienvidu kaimiņa.

Vizīte Lietuvā sākās ar Kauņas Meža institūta un Mežsaimniecības un vides inženierzinātņu universitātes apmeklējumu. Vislielāko atbalstu visu trīs dienu garumā sniedza mežzinātņu doktors Kšištofs Godvods un mežzinātņu doktore Valda Gudinaite, kuri ne vien lasīja lekcijas, bet arī dabā parādīja daudzus unikālus mežsaimnieciskos demonstrējumu un apskates objektus.

Meži sadalīti četrās kategorijās

Raksturojot mežsaimniecību Lietuvā, Dr. Kšištofs Godvods atklāja, ka Lietuvai nav raksturīgi lieli meža masīvi. Parasti tie ir nelieli meža gabali. Lielākie meži atrodas ap Kauņu un valsts dienvidu daļā. Pasreizējā mežainība ir 33 %. Mežos pārsvarā aug priedes (35 %), egles (20 %), bērzi (20 %) u. c. lapu un skuju koki. Meža platībai uz mazāk auglīgo zemju rēķina ir tendence pieaugt.

Lietuvā meži ir sadalīti četrās kategorijās. Pirmajā kategorijā ietilpst rezervātu meži, kuros saimniecisko darbību neveic. Otrajā kategorijā ietilpst rekreācijas meži, kas parasti atrodas pie pilsētām un upju krastos, kā arī nogāžu un gravu meži. Trešajā kategorijā ietilpst aizsargājami meži.

Ceturtais kategorijas jeb saimnieciskie meži aizņem 71 % no visiem mežiem. Tajos atļautas līdz astoņiem hektāriem lielas kailcirtes. Galvenās cirtes vecums ozoliem 121 gads, priedēm 101 gads, eglēm 71 gads, bērziem un melnalkšņiem 61 gads, bet baltalkšņiem 31 gads. Galvenā cirte pēc caurmēra nav atļauta.

Lietuvā katru gadu izcērt apmēram 13

Mežzinātņu doktors Kšištofs Godvods Latvijas meža īpašnieku delegācijai rāda nepilnus 40 gadus vecu lapegļu un melnalkšņu mistraudzi

miljonus kubikmetrus koksnes, kas ir 70 % no ikgadējā pieauguma. Meža ugunsdrošību visā valstī nodrošina Lietuvas meža dienests. Ugunsdrošajā sezonā tiek piesaistīti papildu meža ugunsdzēsēji. Parasti lielākie ugunsgrēki ir pavasarī, kuri sākas vietās, kur ir lauksaimniecības zemēs nepoplauti zālaugi, pēc tam uguns iet mežā. Mobilo sakaru nodrošinātāju torņos atrodas meža ugunsgrēku novērošanas kameras.

Privātos mežus uzrauga 300–400 meža inspektori. Savukārt valsts mežā uz 20 000–30 000 hektāriem meža apsaimniekošanu organizē divi mežziņi. Viņi projektē stādījumus, uzmēra augošus kokus, apseko postījumus un veic citus darbus. Valsts savās mežsaimniecībās gada beigās rīko augošu koku izsoles, kurās tos pārdod par augstāko cenu.

Sarežģīta normatīvo aktu bāze

Lietuvā joprojām nav pabeigta zemes reforma un bijušo īpašnieku radnieki var atgūt savas zemes. Lai privātais īpašnieks sāktu

apsaimniekot savu mežu, viņam jāpiesaista meža inventarizācijas veicējs, kas 10 gadu periodam sagatavo meža apsaimniekošanas projektu, kurā norādīts, kādi darbi jāveic. Vidēja lieluma meža īpašumam, kas Lietuvā ir četri pieci hektāri, meža inventarizācija un projekts izmaksā ap 300 EUR.

Tā kā privāto mežu platības ir salīdzinoši nelielas, to apsaimniekošana ir apgrūtināta sarežģīto normatīvo aktu dēļ. Lietuvā ir apmēram 1200 normatīvie akti, kuros ir reglamentēta meža apsaimniekošana. Daudzi meža īpašnieki kokus nocērt kailcirtē un zemi pārdod uzpircējiem.

Mežsaimnieciskā darbība jāskatī ar inspektoru

Lai sāktu koku ciršanu, īpašnieks iesniedz mežniecībā iesniegumu, kuram pievieno izcērtamo koku caurmēra mērījumus. Ja cirisma ir līdz trīs hektārus liela, kokus var mērīt pats īpašnieks, ja lielāka – jāpiesaista speciālists. Ciršanas apliecinājums

40 gadus veca, mākslīgi ierīkota lapegļu audze

Priežu audze pēc pakāpeniskās cirtes pirmā paņēmiena izpildes. Izveidotajās vagās pirms dažiem gadiem veikta priežu stādīšana

Mežzinātņu doktors Kšištofs Godvods Latvijas meža īpašnieku delegācijai rāda dabiski izveidojušos priežu jaunaudzi pēc pakāpeniskās cirtes izpildes

MEŽSAIMNIECĪBU

ir bez maksas, tomēr tas derīgs tikai vienu gadu. Ja cirsmā nav izstrādāta, tad nākamā gada sākumā meža īpašniekam jānododas uz mežniecību, jāraksta paskaidrojums par to, kāpēc darbi nav veikti. Ja meža inspektors piekriš, apliecinājumu pagarina.

Arī plānojam citus darbus savā mežā, piemēram, meža atjaunošanu vai kopšanu, meža īpašniekam darbība jānosaka ar meža inspektoru. Meža projektā ir jābūt inspektora parakstam, ar kuru viņš apstiprina darbību konkrētajā meža nogabalā. Vides ministrija gan valsts, gan privātajos mežos nosaka maksimālo ciršanas apjomu.

Izcirtumi pārsvarā atjaunojas dabiski

Veicot galveno izlases cirti, starp paņēmiem ir piecu gadu periods. Veicot koku ciršanu galvenajā cirtē, uz vienu hektāru jāzaglabā vismaz 10 ekoloģiskie koki. Septiņiem jābūt augošiem un trīs – sausiem. Parasti atstāj resnākās priedes, apses, ozolus un bērzi. Ja veikta kailcirte, izcirtums jāatjauno trīs gadu laikā. Privāto īpašnieku izcirtumos pārsvarā dabiski atjaunojas apses un baltalkšņi, koku stādīšana notiek retāk. Ja kokus stāda, tad priežu izcirtumos izvēlas egles, kurām pēc tam biežāk konstatē trupi. Savukārt egļu izcirtumos stāda bērzi. Kailcirti blakus jaunaudzei var cirst piecus gadus pēc atjaunošanas.

Ja meža īpašnieks plāno stādīt izcirtumā ozolus, to skaitam jābūt vismaz 4000 gab. uz hektāru, bērziem, eglēm un melnalkšņiem vismaz – 3000, priedēm – 5000. Stādāmās sugas un iespējamais mirstojums rakstiski jānosaka ar meža inspektoru. Trešajā gadā pēc iestādīšanas inspektors pārbauda jaunaudzi un projektā veic ierakstu, kurā norāda, kādi darbi vēl jāveic, piemēram, papildināšana.

Notiek arī meža ieaudzēšana

Pakāpenisko ciršu izpilde Lietuvas normatīvajos aktos ir diezgan sarežģīta. Piemēram, ja meža audzē ir paauga, tad atvērums, kas Lietuvā pieļaujams 0,3 hektāru platībā, veidot nedrīkst. Atļauts izcirst apmēram 30 % no krājas, vienmērīgi retiņot meža audzi. Ja paaugas meža audzē nav, tad atvērums drīkst izcirst. Līdz ar to pēc pakāpeniskās cirtes meža audzē ieaugušajiem trūkst apgaismojuma. Sakarā ar lielo pārnadžu blīvumu arī Lietuvā jauno koku aizsardzībai lieto repelentus.

Lietuvā gan valsts, gan privātajos mežos notiek ieaudzēšana. Parasti stāda priedes un egles, pēdējos gados arī ozolus.

Dabiski ieaug bērzi, apses un melnalkšņi. Pirms ieaudzēšanas obligāta ir augsnes gatavošana jeb vāgu veidošana ar arklu vai frēzi. Ja augsni nav iespējams sagatavot ar arklu, īpašniekam tas jānodar ar lāpstu, jo tā paredz normatīvi. 2018. gadā tika sagatavoti 12 000 hektāri zemes.

Iestādītā kultūra par mežu tiek atzīta tikai septiņtajā gadā. Ja stādītas ir egles un septiņtajā gadā to skaits ir vismaz 1200 gab. uz hektāru, tad viss ir kārtībā. Ja skaits ir mazāks, jāveic papildināšana. Veicot ieaudzēšanu, īpašnieks var pretendēt uz ES atbalstu.

Interesanti apskates objekti

Mežzinātnu doktora Kšištofa Godvoda vadībā Latvijas delegācijai bija iespēja apmeklēt daudzus interesantus mežsaimniecības objektus gan Kauņas tuvumā, gan nedaudz tālāk, dienvidu virzienā.

Līdzīgi kā Latvijas mežzinātniekiem, arī lietuviešiem ir bijusi vēlme eksperimentēt ar dažādām, pat Lietuvai neraksturīgām koku sugām. Starp tām Benksa priede, klinškalnu priede, sarkanais ozols u. c. Gan padomju laikos, gan mūsdienās veidotajos stādījumos nav aizmirstas arī lapegles, hibrīdapses un papeles un, protams, Lietuvai raksturīgie bērzi, priedes un egles.

Kokaugi savulaik stādīti neparastos mirstojumos un biežībā. Vienā no eksperimentālajiem objektiem bija redzamas parastās priedes ar biežumu 12 000 koku uz viena hektāra. Tik biežai meža audzei cauri iziet ir diezgan grūti. Neparasti bija dabā redzēt lapegļu un melnalkšņu mirstaudzi. Interesanti bija pakāpenisko ciršu objekti priežu meža audzēs, kuros pēc pirmā paņēmiņa ir veikta augsnes skarifikācija. Vairākos apskates objektos priedes bija iesējušās, citos – stādītas.

Brauciena pēdējā dienā interesenti iepazīs ar hibrīdo lazdu audzētavu, zīdkoku un alkšņlapu korinšu plantāciju, kā arī valsts mežu apsaimniekotājam piederošo meža stādu kokaudzētavu Panevēžā.

Pieredzes apmaiņas braucienā organizēja Meža konsultāciju pakalpojumu centrs. Brauciena laikā bija iespēja iepazīties ar unikāliem apskates objektiem, par kuriem pirms tam nekas nebija zināms. Meža konsultāciju pakalpojumu centrs turpina rīkot pieredzes apmaiņas braucienus gan Latvijā, gan ārpus tās, tāpēc aicinu arī citus meža īpašniekus iepazīties dabā ar vietējo un citu valstu mežkopju un speciālistu pieredzi.

Raimonds Mežaks,
meža īpašnieks

Mežzinātnu doktors Kšištofs Godvods septiņus gadus vecā priežu jaunaudzē

Pēc pakāpeniskās cirtes dabiski izveidojusies priežu jaunaudze, kura ar repelentu aizsargāta pret pārnadžu bojājumiem

Priežu meža audzē pēc pakāpeniskās cirtes pirmā paņēmiņa. Pēc vāgu izveidošanas ar meža frēzi iesējušās jaunās priedes. Nākamais cirtes paņēmiens tiks izpildīts, kad koku augstums sasniegs 50 cm

Hibrīdlazdu plantācija

Meža īpašnieki kopā ar Lietuvas mežsaimniecības speciālistiem

DIŽSKĀBARDIS LATVIJĀ – VAI TAS KĻŪS PAR VIETĒJO?

Dižskābarža kailsakņu stāds

Dižskābaržu audze MPS Šķēdes mežā

Foto: R. Riekstis – Riekstis

Foto: V. Vēdiņa

Atrodieties pārejas zonā starp boreālajiem un platlapju mežiem, mūsu zemei raksturīga liela koku sugu daudzveidība. Mēs varam lepoties ne tikai ar lielām mežu platībām, bet arī lielisku pašmāju koku sugu kvalitāti.

Neskatoties uz to, mežkopji jau vairākus gadsimtus Latvijā mēģinājuši audzēt arī svešzemju jeb introducētās koku sugas. Aizsākumi tam meklējami laikos, kad Latvijā dzīvojošie baltvācieši arī šeit mēģināja ieaudzēt etniskajā dzimtenē tik pierastās lapegles, baltegles, kalnu kļavas, zirgkastaņas un arī dižskābaržus.

Nedaudz vēlāk radās stādījumi, kuros auga no Amerikas kontinenta atvestās un jau iepriekš Eiropā lieliski augošās duglāzijas un sarkanie ozoli.

Eiropas dižskābardis stādīts visbiežāk

Eiropas dižskābardis ir viens no Latvijā ievestajiem lapu kokiem, kas stādīts visbiežāk. Latvieša acīs dižskābardis izskatās eksotisks – stumbrs ar gludo, gaiši pelēko mizu nedaudz atgādina balttalksni, tomēr tā ir arī vienīgā abu sugu līdzība. Stumbru dimensiju ziņā dižskābardis ievērojami pārsniedz balttalksni, bet varenais un plašais vainags drīzāk līdzinās osim.

Dižskābarža koksne ir cieta, bet, salīdzinot ar ozolu un osi, viendabīgāka un mazāk izteiktu koksnes šķiedru zīmējumu. Tā ir gaiša, tomēr nereti stumbra centrālajā daļā veidojas brūns iekrāsojums. Eiropas dižskābardis ir Centrāleiropā visplašāk izplatītā un rūpnieciski nozīmīgākā lapu koku suga ar plašu pielietojumu mēbeļu, parketa, sporta inventāra, mūzikas instrumentu ražošanā. Līdzīgi kā bērzu, arī dižskābardi bieži izmanto saplākšņa materiālu ražošanai.

Klimata pārmaiņas

Klimata pārmaiņas varētu radīt situāciju, kad vairāku Centrāleiropas koku sugu izplatības areāls sasniegs arī mūsu valsti. Dižskābardis ir viena no šīm sugām. Vācijas zinātnieku pētījums apliecina, ka jau pašlaik lielākā daļa Latvijas ir piemērota dižskābarža audzēšanai. Sprototamū iemeslu dēļ koku sugu dabiskā ekspansija klimata pārmaiņu rezultātā nenotiek tik strauji, kā, piemēram, putniem un zīdītājiem. Dižskābarža izplatība pēc ledus laikmeta ir bijusi īpaši veiksmīga, un tas vien neika 12 000 gadu laikā ir paspējis rekolonizēt lielāko daļu kontinenta. Iespējams, tas ir tikai dažu gadsimtu jautājums, lai dižskābardis “ierastos” arī Latvijā.

Dižskābarža īpašības

Mērķtiecīga dižskābarža audzēšanas uzsākšana ievērojami paātrinātu šīs sugas adaptāciju mūsu mežos. Vai dižskābardis ir ar labākām īpašībām nekā citas mūsu pašmāju koku sugas, un kādēļ mums jācenšas audzēt koku sugu, kuras resursi pārējā Eiropā jau tā ir tik milzīgi?

Dižskābardis ir ēncietīgs, pat ievērojami ēncietīgāks par egli. Tas veido spēcīgu un vitālu paaugu zem vainagu klāja, kas padara šo koku sugu īpaši piemērotu saimniekošanai ar nekailciršu metodēm. Dižskābardis nav izvēlīgs augsnes īpašību ziņā un veido savdabīgu ekosistēmu – biežais nobiru slānis ierobežo zemesdaugaugu izplatību zem vainagu klāja, bet sēklas ir nozīmīgs barības avots gan putniem un zīdītājiem, gan dažādiem insektiem. Tam ir augstvērtīga koksne, tomēr stumbru forma un zarojuma vainas (dakšveida galotnes un padēli) bieži samazina apaļkoksnes kvalitāti. Gludās mizas saglabāšanās pat pieaugušiem kokiem padara šo sugu uzņēmīgu pret pārnadžu bojājumiem.

Dižskābardis Latvijā

Apsverot dižskābarža audzēšanas iespējas Latvijā, nepieciešams plānveidīgs darbs mūsu apstākļiem piemērotāko populāciju identificēšanā un kvalitatīvāko koku selekcijā. Eiropā dižskābarža mežus atjauno dabiski, taču mūsu apstākļos tas būs jāstādā. Dižskābardis nav viegli atjaunojama koku suga – jaunaudzēs koki cieš gan no pavasara, gan rudens salnām. Kvalitatīva stādmateriāla izaudzēšana ir priekšnoteikums ne vien šīs sugas atjaunošanai, bet arī selekcijas darbu uzsākšanai – pēcnācēju pārbaudīšanu un sēklu plantāciju ierīkošanai.

Visdrīzāk pārskatāmā nākotnē dižskābardis Latvijā nekļūs par konkurentu pašmāju koku sugām ne mežā, ne apaļkoksnes tirgū, tomēr pētījumi par šīs sugas adaptāciju mūsu apstākļos un vitālākā, produktīvākā un kvalitatīvākā ģenētiskā materiāla atlase ir svarīga, lai varētu labāk sagatavoties nākotnei. Vai lieliskie Šķēdes dižskābaržu meži nav labs izaicinājums, kuru censties atkārtot?

Dr.silv. Kaspars Liepiņš,
LVMI “Silava” vadošais pētnieks

Dr.silv. Dagnija Lazdiņa,
LVMI “Silava” vadošā pētniece

Finansē
Eiropas Savienība
NextGenerationEU

Meža
nozares
kompetences
centrs
Forest Sector Competence
Centre of Latvia

2027
Nacionālais
attīstības plāns

Investīciju projekta identifikācijas
Nr.: 5.1.1.2.i.0/1/22/A/CFLA/007

INFRASTRUKTŪRAS NOZĪME PRIVĀTAJĀ MEŽSAIMNIECĪBĀ

Meža īpašnieks Jānis Zaharko jau no deviņdesmito gadu beigām kopā ar savu tēvu apsaimniekoja ap 35 ha lielu meža īpašumu Cēsu novadā.

Pēc tēva nāves 2006. gadā rūpes par mežu, kas mantots no iepriekšējam paaudzēm, pārņēma Jānis. Vēl aizvien, rādot savu mežsaimniecības praksi, Jānis atceras vietas, kur reiz ar tēvu zāģējis un atjaunojis mežus. Tolaik tēvs dalījies atmiņās par savu tēvu – Jāņa vecotēvu, kas bija mežsargs.

Ir saglabājušies daži to laiku mežkopības instrumenti un fotogrāfijas, kur vecotēvs redzams, stādot mežu, un, protams, atmiņas par pavadīto bērnības laiku Riekstiņu mājās.

Nu šie meži, kur sējots kopā ar vecākiem, purvs, kur ogots, lauki, kas plauti ar rokas izkapti, – viņam ir īpaši mīļi un atgādina bērnību. Iespējams, tas ir viens no iemesliem, kāpēc Jānis uzskata, ka ne visur jāiet iekšā ar zāģi vai hārvesteriem. “Ja meža platība un rocība ļauj, kāpēc gan daļu meža nepamēģināt apsaimniekot citādi?” – tā uzskata Jānis.

Īpašums Vidzemes augstienē

Jāņa Zaharko īpašums atrodas Vidzemes augstienē ar daudzveidīgiem meža augšanas apstākļu tipiem (Vr, Vrs, Db, Dm, Pv, Nd). Mežaudzes ir ļoti plašā vecuma amplitūdā – sākot ar tikko atjaunotiem izcirtumiem, jaunaudzēm, briestaudzēm un beidzot ar vecām mežaudzēm. Īpašumā ir bioloģiski augstvērtīgu vietu klātbūtne (kritālas, izgāzti lieli koki, mitras ieplakas, liela izmēra lapu koki, ekoloģiskie koki, dažāda vecuma koki), kā arī Eiropas Savienības nozīmes biotopi. Jānim ir pašsaprotami, ka daļa īpašuma, kurā šīs dabas vērtības ir koncentrētā veidā, ir mazāk ekonomiski saimniekojama.

Veido sava meža infrastruktūru

Jāsaka, ka Jānis ļoti pārdomāti un ar vīziju nākotnē apsaimnieko mežu – viņš

jau pašlaik, veicot mežizstrādi, veido sava meža infrastruktūru, kā arī, veicot kailcirti, ekoloģiskos kokus un meža paugus pudurus atstāj lielākā skaitā, nekā to prasa mūsu valsts likumdošana.

Meža ceļi – būtiska meža apsaimniekošanas sastāvdaļa

Visiem zināms, ka meža apsaimniekošanas būtiska sastāvdaļa ir meža ceļi. Ja mežam nevar piekļūt un tā bagātības izmantot, tad tam nav nekādas saimnieciskas vērtības. Meža ceļi nodrošina piekļuvi katram meža nogabalam, tādējādi dodot iespēju mežu pilnvērtīgi apsaimniekot un racionāli izmantot. Skaidrs, ka visintensīvāk ceļi tiek izmantoti mežizstrādes periodā, kad sagatavotie kokmateriāli ir jāizved no meža.

Pārējā laikā meža ceļi ir mazāk noslogoti un tos izmanto meža atjaunošanas un kopšanas darbu veikšanai, meža aizsardzības vajadzībām, meliorācijas sistēmu uzturēšanai, medību saimniecības organizēšanai un rekreācijas vajadzībām.

Meža ceļš Jāņa Zaharko īpašumā

Jāņa Zaharko vecotēvs stāda mežu

Jānis pats ir iezīmējis un veidojis sava meža ceļu, liekot zaru pie zara, lai, mežizstrādi veicot, tehnika nenogrimtu, kā arī lai nebojātu saknes palikušajiem kociņiem. “Pēc izstrādes šo ceļu plānots turpināt uzturēt arī jaunajā mežaudzē, jo nākotnē būs nepieciešama piekļuve gan retināšanai, gan kopšanas cirtēm u. tml.,” saka Jānis.

Veidojot meža ceļu (*voloku*) no ciršanas atliekām, ir svarīgi zarus likt perpendikulāri ceļa virzienam, lai pasargātu vieglo meža tehniku no bojājumiem, kas varētu rasties, paralēlajiem zariem paceļoties un ieduroties traktoram neaizsargātās vietās.

Meža meliorācijas sistēma

Lai uzlabotu un noturētu apkārtējās teritorijas ūdens režīmu, ieteicams veikt meža meliorācijas sistēmu izveidošanu, uzturēšanu un savlaicīgu atjaunošanu, tas būtu, veidot, uzturēt un pārtīrīt grāvjus. Grāvjiem ir jābūt līdzeniem un bez iesēdumiem. Grāvju uzdevums ir savākt un aizvadīt lieko ūdeni.

“Nedrīkst aizmirst arī par caurtekām. Kad tās aizsērē, caurtekas ir jāattīra, kad tiek sabojātas – jāatjauno. Tieši tik vienkārši,” saka Jānis. Labā stāvoklī esoši grāvji un caurtekas nodrošina liekā ūdens aizvadīšanu no pārmitrām mežaudzēm, kas Jāņa mežos nav maz. Jānis, tāpat kā daudzi citi meža īpašnieki, ir pārliecinājies, ka meža meliorācijas efekts ir ļoti pārliecinošs – pēc grāvju izrakšanas vai atjaunošanas koku gadskārtu platums palielinās vairākkārt.

Izaicinājums ir nodot savu stāstu pakalpojumu sniedzējiem

Īpašnieks atzīst, ka lielākais izaicinājums tagad, kad pats vairs nevar tik daudz fiziski iesaistīties, ir nodot savu stāstu citiem pakalpojumu sniedzējiem – kā kopt, kā izstrādāt, kā saglabāt esošo mežu. Diemžēl pašreiz gandrīz ikvienam šajā nozarē iesaistītajam vispirms interesē kubikmetri un pēc tam pārējais. Jānis ļoti cer, ka Latvijā neizzudīs godprātīgi un zinoši zāģeri ar motorinstrumentiem.

**Līga Solosteja, MKPC mežsaimniecības projektu vadītāja,
Jānis Zaharko, meža īpašnieks**

LVM GEO IEKĻAUTI MEŽA VALSTS REĢISTRA ATVĒRTIE MEŽA DATI

Ikvienam interesentam karšu pārlūkā <https://lvmgeo.lvm.lv/> (turpmāk – pārlūks) ir apskatāmi Valsts meža dienesta publiskotie meža dati. Lai tos apskatītu pārlūkā, kartes slāņu sarakstā ir jāaktivizē sadaļa “VMD MVR mežaudžu plāns”. Lai atrastu interesējošās zemes vienības kadastra apzīmējumu, ir jāizmanto meklētājs.

AUGOŠU KOKU IZSOĻU PĀRDOŠANAS REZULTĀTI

Izsoļu portālā www.mezabirza.lv 2022. gada septembrī, oktobrī un novembrī kopumā veiksmīgi noslēgušās 36 izsoles, kurās kopā izdarīti 1204 solījumi.

Pašlaik cenas tirgū lielākoties ir lejupslidošas. Apaļkoku iepirkumu cenas turpina kristies, tostarp bērza papīrmalkai, kas novembra sākumā saglabājās stabili ap 125 EUR/m³, taču mēneša beigās bija jau ap 100 EUR/m³ un turpina samazināties. Vērojama zināma piesardzība no pircēju puses, kas varētu saglabāties arī turpmākos mēnešus. Tas gluži nenozīmē to, ka tirgus ir pilnīgi apstājies, tomēr daudz biežāk vērojamas izsoles, kas noslēdzas par norādīto izsoles sākumcenu, ja tā ir atbilstoša šā brīža tirgus situācijai.

Izolēs ir pārdots 101 hektārs meža cirsmu ar kopējo izcērtamo likvīdo apjomu 24 879 kubikmetri. Apskatot izsoļu sākumvērtību un pārdošanas cenu starpību, kopējais cenas pieaugums bijis 13,02 %, savukārt vidējais cenas pieaugums sasniedz 18,38 %, sasniedzot kopējo darījumu summu gandrīz 2 milj. EUR.

Tālāk apkopoti izsoļu pārdošanas rezultāti.

- Skuju koku cirsmu (vismaz 70 % skuju koku īpatsvars) cenas, sākot no 13,43 līdz 91,30 EUR/m³, vidējā svērtā cena šādām cirmām 63,57 EUR/m³.
- Skuju un lapu koku cirsmu (skuju koku īpatsvars 40–60 %) cenas svārstās no 46,21 līdz 97,92 EUR/ m³, vidējā svērtā cena 74,09 EUR/m³.
- Bērzu cirsmu (valdošā suga bērzs – vismaz 70 %) cenas, sākot no 56,31 līdz 87,11 EUR/ m³, vidējā svērtā cena 77,76 EUR/m³.
- Lapu koku cirsmu (bērzs, apse, melnalksnis) cenas, sākot no 53,17 līdz 120,34 EUR/ m³, vidējā svērtā cena šādām cirmām 72,02 EUR/m³.

SIA “Meža birža” turpina attīstīt un uzlabot izsoļu portālu. Plānots piedāvāt standartizētu līgumu, ko pēc veiksmīgas izsoles aizpilda un noslēdz pircējs un pārdevējs. Tiek plānots decembrī arī ieviest nelielus vizuālus uzlabojumus mājas lapā, kā arī uzņēma logo.

Karīna Jakovina, SIA “Meža birža”

LVM GEO mobilā lietotne gan profesionāliem, gan citiem interesentiem

Meža valsts reģistra mežaudžu plāna dati lietotājiem ir pieejami arī LVM GEO mobilajā lietotnē. Lietotne ir gan profesionāls darba instruments, gan palīgs un informācijas avots ikvienam interesentam, kas savu brīvo laiku un atpūtu saista ar došanos dabā.

Lietotnē vienkopus ir pieejams plašs karšu un datu slāņu klāsts, kā arī meklēšana, identificēšana, savas atrašanās vietas noteikšana un mērīšana. Precizitāte gan ir atkarīga no mikroshēmas, kāda ir telefonā vai citā ierīcē, ko lieto, kā arī no tā, kur tiek izmantota lietotne un kādos laikapstākļos.

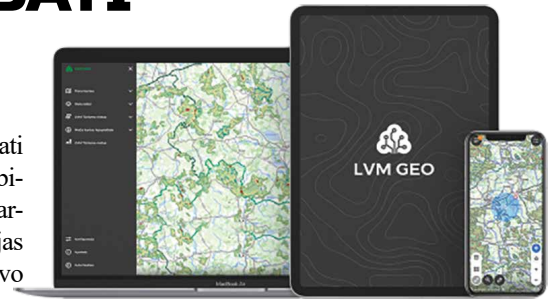
Ir iespēja mobilajā lietotnē esošajām kartēm pievienot savus datus, kas ir GPX vai KML formātā. Lietotājiem ir ieteicams lejupielādēt fona karti bezsaistei, īpaši svarīgi to izdarīt, ja jādodas tur, kur zona ir vāja.

Drīzumā būs pieejama jauna mobilās lietotnes sadaļa

Drīzumā mobilajā lietotnē būs jauna sadaļa – ģeometriju saglabāšana un dalīšanās ar tām. To varēs izmantot, piemēram, iezīmējot vai ar GPS uzmērot cirsmu vai jaunaudzi un datus saglabājot lietotnē. Dati būs redzami tikai tam, kas tos ir uzzīmējis, bet pastāvēs iespēja dalīties ar tiem – nosūtīt e-pastā vai jebkurā citā programmatūrā kā GPX failu.

LVM GEO Web Lite – plašs fona karšu un datu klāsts

LVM GEO Web Lite – publiskais karšu pārlūks <https://lvmgeo.lvm.lv> – plašs fona karšu un datu klāsts – vēsturiskie ortofoto, meža fona karte, vēsturiskās augšņu kartes un daudz kas cits. Karšu pārlūkā var ērti un vienkārši uzzīmēt dažādas ģeometrijas (punkti, līnijas, laukumi), eksportēt tos. Interesanta iespēja ir karšu salīdzināšana un salikšana, kas ļauj fona kartes padarīt caurspīdīgas vai salikt divas kartes blakus

un tās salīdzināt. Iespējama ir arī koordinātu meklēšana, karšu izdrukas u. c.

LVM GEO brīvpieejas servisi un dati

Šie WMS servisi nav skatāmi pārlūkā, bet gan profesionālā ĢIS programmatūrā. Ja vēlies servisu redzēt karšu pārlūkā, dodies uz <https://lvmgeo.lvm.lv>.

Par jauninājumiem ērti uzzināt LVM sociālajos tīklos

LVM sociālajos tīklos vienmēr ir atrodama informācija par LVM GEO jauninājumiem – ir vērts sekot līdzi, jo tas ir vienkāršākais veids, kā iegūt jaunāko informāciju. Mājas lapā <https://www.lvmgeo.lv/> ir iespējams pieteikties un saņemt paziņojumus uz norādīto e-pasta adresi par jaunām datu kopām un servisiem.

Latvijas atvērto datu portāls

Datu portāls <https://data.gov.lv/>, kur iestādes saskaņā ar normatīvajiem aktiem pēc savas iniciatīvas publicē atvērto datus. Latvijas atvērto datu portāla mērķis ir Latvijas sabiedrībai pieejama atvērto datu platforma, kas ir vienota sadarbības vide Latvijas atvērto datu publicētājiem un izmantotājiem. Datu katalogā ir pieejami arī dažādi meža dati un statistikas. Atliek, izmantojot meklētāju, ievadīt saīsni vai atslēgas vārdu interesei tēmai un iepazīties ar tās saturu.

Līga Solosteja, MKPC mežsaimniecības projektu vadītāja
Māris Kuzmins, LVM GEO

LVM GEO karšu pārlūka attēls. VMD MVR mežaudžu plāna fragments

CIRSMU DARBU PLĀNOŠANA

Plāni ir nekas, bet plānošana ir viss.
/Dvairis D. Eizenhauers/

Šis ir citāts, pēc kura vadās tādas attīstīta mežsaimniecību valstis kā Zviedrija un Somija. Arī Latvijas meža īpašniekiem vajadzētu vismaz daļu no šīs Eizenhauera atziņas ņemt vērā. Meža īpašnieks nevar ignorēt Latvijas Republikas normatīvos aktus, kas uzliek tam par pienākumu veikt meža inventarizāciju, kuras dati ir jāiesniedz VMD. Tas viss ir nepieciešams, lai varētu attīstīt mežsaimniecību valsts mērogā kā ilgtspējīgu un sabalansētu tautsaimniecības nozari.

Taču es gribu pielāgot šo citātu jūsu, meža īpašnieku, vajadzībām: "Plāns ir svarīgs un laicīga plānošana vēl svarīgāka." Fokusējoties uz plānu, meža īpašnieki aizmirst par plānošanu.

Kāpēc plānošana ir tik svarīga?

Vairākus gadu strādājot meža nozarē, es saskaros ar situāciju, kad:

- īpašnieks grib izstrādāt savu mežu brīdī, kas apaļkokiem ir pati labākā cena, bet, kamēr tiek sagatavoti dokumenti, cena ir nokritisies,
 - kad janvāra spelgonī sāk cirsmu stigošanu un dastošanu, bet ciršanas apliecinājumu saņem tikai marta atkusnī,
 - līdzīgi ar liegumiem putnu ligzdošanas laikā un ar dažādiem mikroliegumiem.
- Lai no šādām situācijām varētu izvairīties, darbi mežā ir jāplāno laikus. Ciršanas

apliecinājums galvenajai un kopšanas cirtei ir derīgs trīs gadus. Trīs gadi ir pietiekami ilgs laika posms, lai atrastu piemērotu tirgus situāciju, piemērotus laikapstākļus un noslēgtu vienošanos ar mežizstrādes pakalpojumu sniedzējiem.

Laikā, kad koku cena ir augstākajā punktā, kokiem jau ir jābūt krautuvē, lai tos varētu paspēt piegādāt zāģētavām, ostām un citiem patērētājiem. Brīdī, kad Toms Bricis saka, ka jaunredēļ būs noturīgs sals, – ir jāuzsāk apaļo kokmateriālu sagatavošana, bet, kad kokmateriāliem ir laba cena, – cirsmā jābūt iestigotai.

Kāpēc tas ir svarīgi?

Cenu kokiem ietekmē visparastākais piedāvājuma un pieprasījuma likums. Laikā, kad Latvijā iestājas noturīgs sals, koknes pārstrādes uzņēmumu pieprasījums var tikt apmierināts dažu nedēļu laikā, pēc kura var sekot cenu kritums. Un otrādi – kad mežizstrādes apstākļi ir nepiemēroti mežizstrādei, kokmateriālu plūsma uz uzņēmumiem (piedāvājums) samazinās un cena kāpj. Šāda situācija ir piedzīvota 2020. gada rudenī un ziemā, kad laikapstākļu un augstā pieprasījuma dēļ kokmateriālu cenas strauji pieauga.

Lai iegūtu lielākus ieguvumus no meža, tie ir jāpārdod brīdī, kad tiem ir visaugstākā cena. Kokmateriālu cenas kāpj lēnām – par pāris eiro nedēļā, taču cena krīt ātri – par vairākiem desmitiem eiro dienā.

Darāmie darbi

Lai saprastu laika nogriežņus, kādi ir nepieciešami darbi mežā, došu indikatīvus termiņus, kādos ir iespējams veikt 3 ha jeb 1000 m³ lielas cirsmas sagatavošanu un izstrādes darbus.

Cirsmas stigošana, skices sagatavošana un dastošana – divas darba dienas. Ņemot vērā, ka šo pakalpojuma sniedzēju kapacitāte arī ir ierobežota – būs nepieciešama aptuveni **viena nedēļa**, lai darbi tiktu paveikti.

Ciršanas apliecinājumu saņemšana – Valsts meža dienestam ir jāsniedz atbilde uz iesniegumu (apliecinājums vai atteikums) **viena mēneša laikā**.

Līguma noslēgšana ar kontraktoriem. Neatkarīgi, vai tiek pārdotas ciršanas tiesības vai algoti pakalpojumu sniedzēji, – ir jānoslēdz attiecīgs līgums. Pārrunām, izvērtēšanai un līguma noslēgšanai ir nepieciešams laiks līdz **divām nedēļām**.

Kad viss augstāk minētais ir izdarīts un mežā tiek uzsākti cirsmu darbi, 1000 m³ izstrādei un pēdējo kokmateriālu aizvešanai no krautuves būs nepieciešamas vismaz **divas nedēļas**.

Pēc šī darbu uzskaitījuma var redzēt, ka no idejas cirsmu darbiem līdz darbu pabeigšanai ir nepieciešami vairāk nekā divi mēneši.

Plānojiet darbus laikus, strādājiet mierīgi un saņemsiet vairāk!

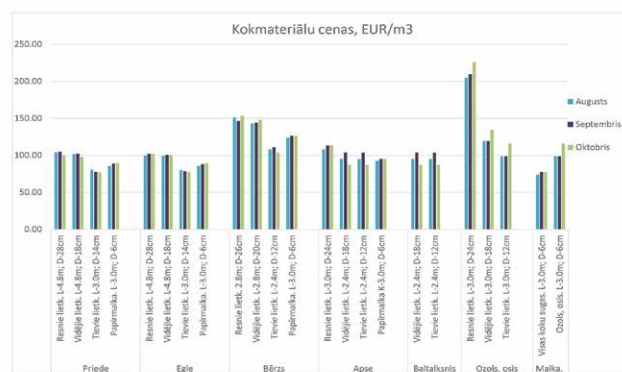
Pēteris Virs,

meža apsaimniekošanas speciālists

APAĻO KOKMATERIĀLU PRODUKTU CENU TENDENCES

Meža konsultāciju un pakalpojumu centrs (MKPC) sadarbībā ar Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūtu (MEKA), veicot apaļo kokmateriālu cenu monitoringu, secina, ka no 2022. gada augusta līdz 2022. gada oktobrim koksnes tirgū ir vērojams vidējo un tievo zāģbaļķu sortimentu cenas kritums.

Vislielākais kritums novērots tieši apses un baltalkšņa vidējo un tievo zāģbaļķu sortimentam. Salīdzinot septembra un oktobra koksnes cenas, būtiskākās izmaiņas ir apses un baltalkšņa vidējās un tievās lietkoksnēs sortimentam. Apses vidējās lietkoksnēs cenas kritums ir 19,04 % (87,13 EUR/m³), tievās lietkoksnēs cenas kritums ir 18,91 % (87,06 EUR/m³), bet baltalkšņa vidējās lietkoksnēs cenas kritums ir 19,04 % (87,13 EUR/m³) un tievās lietkoksnēs cenas kritums ir 18,91 % (79,45 EUR/m³). Oktobrī būtiskākais cenas kāpums ir novērots ozola un oša vidējam un tievajam lietkoksnēs sortimentam, kur vidējās lietkoksnēs cena ir kāpusi par 11,06 % (134,25 EUR/m³), bet tievās lietkoksnēs cena – par 14,97 % (115,92 EUR/m³). Pēdējo trīs mēnešu griezumā ir redzams, ka visstraujākais cenu kāpums ir bijis augustā tieši malkas, tievās lietkoksnēs un papīrmalkas sortimentam. Oktobrī novērots cenu kritums arī priedes resnās un vidējās lietkoksnēs sortimentam, kā arī lapu koku vidējās un tievās lietkoksnēs sortimentam. Lai gan arī koksnes cenas sāk kristies, tāpat tā ir ļoti augsta, pat ar pēdējā mēneša cenas kritumu apaļo kok-

materiālu sortimenta vidējā cena ir augstāka, nekā tā bija jūlijā.

Pēdējā mēneša laikā arī ozola un oša malkas sortimenta cena ir kāpusi par 14,97 % (115,92 EUR/m³), bet pārējam malkas sortimentam cena nav būtiski mainījusies. Lai gan apaļo kokmateriālu cenas pašlaik ir augstas, vērojama tendence, ka nākamajos mēnešos tās samazināsies. Ar aktuālo apaļo kokmateriālu produktu cenu apskatu un tendencēm var iepazīties interneta vietnē www.mkpc.llkc.lv. Jaunumu sadaļā.

Informāciju sagatavoja Artis Misiņš,
MKPC mežsaimniecības projektu vadītājs

PADOMI DABĀ GĀJĒJIEM ZIEMAS APSTĀKĻOS

Došānās dabā ir veids, kā var izrauties no rutīnas un uzkrāt jaunu enerģijas devu.

Svaigas domas un skaidrs skatījums uz dzīvi ir tikai divi no ieguvumiem, kas rodas pēc atrašanās dabā, jā – arī ziemā. Nepieciešams tikai atrast veidu, kā sadraudzēties ar ziemas aukstumu, gurkstošo sniegu, aso vēju un salstošo degungalu.

Pirms dodies dabā

- Izvērtē savu fizisko sagatavotību.
- Uzvelc ērtus apavus (svarīgi, lai apavi nav par mazu. Atceries – ja apavos ievilksi biezu zeķi un tie spiedīs, kājas nosals).
- Ģērbies kārtās, piemeklē laikapstākļiem atbilstošu apģērbu (tuvāk miesai jāvelk apģērbs, kas labi novada ķermeņa sviedrus, taču nākamajiem slāņiem ir jānodrošina siltums un jāaiztur vējš un mitrums).
- Iepazīsties ar situāciju plānotajā maršrutā, ja tas ir iespējams – takas garums, grūtības pakāpe vai ir pieejama ziemā u.tml.
- Paņem līdzī uđeni (ziemā noderēs termoss ar siltu dzērienu – recepti skati zemāk) un kādu enerģiski vērtīgu un veselīgu našķi.
- Ziemā noderēs arī lukturītis (tas patiks bērniem).
- Ziemā noderēs arī kāds lieks zeķu pāris.
- Ja navigācijai izmantosi telefonu, ieteicams parūpēties par rezerves ārejo bateriju, jo telefons aukstumā izlādējas ātrāk.
- Ja dabā dodies viens, informē kādu sev tuvu cilvēku, kur būsi.

Un atceries – ilga pastaiga ziemā nav tas pats, kas pastaiga vasarā. Viens un tas pats maršruts ziemā var izrādīties daudz sarežģītāks un grūtāks. Ja sasniedzis sniegs, brīšana pa sniegu rada papildu slodzi.

Kurp doties?

Dažas dabas takas ierosmei

Ogres Zilie kalni. Ogres Lielo Kangaru osu grēdas sastāvdaļa, kam raksturīgs

izteiksmīgs reljefs, tas ietilpst Ogres novada teritorijā. Parkā ir skatu tornis, skatu platforma, distanču slēpošanas trase 10 km garumā, sniega suņi – iespēja izbaidīt aizraujošu atpūtu suņu pajūgā, ziemā brauciens ar kamanām.

Līgatnes dabas parks. Labiekārtotas takas meža ainavā Gaujas Nacionālajā parkā. Iespējams vērot dažādas Latvijas savvaļas dzīvnieku sugas, izbaudīt neskartas dabas ainavas un atpūtu dabā.

Tērvetes dabas parks. Ziemā parka apmeklētājus sagaidīs piesnigušais un rāmais Rūķišu mežs, kas īpaši iemirdzas krēslas stundās. Gan rūķu sētā, gan pilsētā Čiekurē, iestājoties tumsai, iedegas laternas.

Cenas tīreļa purva taka. Mierpilna un noslēpumaina purva taka, kas droši ved pāri purva akačiem. Cenas tīrelis ir otrs lielākais purvs Latvijā aiz Teiču purva, īpaši aizsargājama dabas teritorija – dabas liegums, *Natura 2000* teritorija.

Ragakāpas dabas parks. Teritorija, kas izveidota, lai saglabātu vecu priežu mežu kāpās un dabas daudzveidību jūras piekrastē. Parkā ir divas dabas takas, kur sniegta informācija par parka dabas vērtībām, vēsturi, sastopamajiem augiem u. c.

Zvārtes iezis–Veclauču tilts. Ļoti ainaviska pastaigu taka. Ziemā tur viss ir fantastiskām ainavām pārpildīts. Pārgājiena maršruts no Zvārtes iezā līdz Veclauču tiltam ir apmēram 2,5 km garš.

Ceciļu dabas taka. Privāta, labiekārtota vieta. Ceciļu dabas taka atrodas Gaujas Nacionālā parka teritorijā. Ierobežots darba laiks. Ziemā tiek rīkoti gaismas vakari. Ir ieejas maksa.

Balkanu kalni – ļoti ainavisks dabas parks ar izteiktu reljefu Latgales ziemeļu daļā. Takas atklāj interesantākos dabas objektus, atšķirīgus mežu tipus, augstus paugurus un stāvas nogāzes, zvēru alas un skudru pūžņus.

Gaiziņkalns. Vidzemes augstienes Vestienas grēdas vidusdaļā atrodas augstākais punkts Latvijas teritorijā – Gaiziņkalns ar stāvām nogāzēm un elpu aizraujošiem skatiem. No kalna virsotnes paveras gleznainas skatu panorāmas.

Viesatas upesloku taka atrodas Tukuma novadā. Takā redzami interesanti apskates objekti – kopā saauguši, īpatnēji koki, divsimtgadīgas priedes, iežu atsegumi un iespaidīgais Spuņņakmens takas tālākajā punktā.

Iespējams, noderēs arī tev!

Interneta vietnē www.dodies.lv varēsi atrast savu galamērķi – takas, torņus, piknika vietas (pieejami apraksti, fotogrāfijas u. c. būtiska informācija).

LVM GEO Mobile ir AS “Latvijas Valsts meži” izstrādāta lietotne, kurā vienkopus ir pieejams visplašākais karšu un datu slāņu klāsts.

Mobilu aplikāciju “**Dabas tūrisms**” ir izstrādājusi Dabas aizsardzības pārvalde un tā sniedz iespēju izplānot pastaigu vai izbraucienu dabā. Pieejami dabas taku apraksti, fotogrāfijas, skatu vietas, torņi visā Latvijas teritorijā, novietojums kartē, nokļūšana u. c. informācija.

Mobilu aplikāciju “**Vides SOS**” ir izveidojis Valsts vides dienests, lai ikviens varētu paziņot par pārkāpumiem pret vidi, piemēram, atkritumiem, nelikumīgiem tīkliem upēs, smakām u. c. nebūšanām.

Mobilā aplikācija “**Dabasdati**” paredzēta ziņošanai par dabas novērojumiem.

* **Mobilā lietotne jeb mobilā aplikācija** ir lietojumprogrammatūra, kas galvenokārt tiek izmantota dažādās viedierīcēs – viedtālrunos, planšetdatoros, viedpulksteņos, e-lasītājos un digitālajos mūzikas atskaņotājos.

Līga Solosteja, MKPC
mežsaimniecības projektu vadītāja

Sastāvdaļas:

200 ml smiltsērķšķu sula,
1 l apelsīnu sula (vislabāk
svaigi spiesta),
medus pēc garšas (vai
1–2 tējkarotes),
pēc vēlēšanās – apelsīna
šķēlītes, krustnagliņas,
kanēļa standziņas.

PĀRBAUDĪTA RECEPTĒ

VESELĪBAS DZĒRIENS (košās krāsas dēļ patīk arī bērniem). Dzērienu var baudīt mājās, glīti noformējot glāzi ar apelsīna šķēlītēm, krustnagliņām vai kanēļa standziņu. Dzēriens lieliski uzmundrinās arī dabā, ieliets termosā vai termokrūzē, tas saglabās savas vērtīgās īpašības ilgāku laiku.

Abas sulas silda uz lēnas uguns (nevajadzētu uzvārīt). Pievieno medu, var pielikt kādu apelsīna šķēlīti, krustnagliņas, kanēļa standziņu vai citas garšvielas.

Padoms – termosā vai termokrūzē ieliets dzēriens lieliski noderēs ikvienam slimnieciņam, noliekot to blakus gultā, tas sildīs un ilgāk saglabās siltumu.

DROŠĪBA MEDĪBĀS JĀIEVĒRO!

Drošības prasību noklausīšanās, sadzirdēšana un ievērošana ir galvenais priekšnoteikums jebkurās medībās. Tās strikti jāievēro!

Negadījumu statistika

Pēc Valsts meža dienesta publiski pieejamās informācijas no 2012. līdz 2022. gadam konstatēti 403 medību drošības prasību pārkāpumi un notikuši 29 nelaimes gadījumi, no kuriem pieci beigušies letāli.

Izplatītākais nelaimes gadījumu cēlonis pēdējo 10 gadu laikā ir šaušana pa mednieku līniju. Nākamais izplatītākais cēlonis ir nevērīga apiešanās ar medību ieroci. Kā trešais seko šaušana pa neskaidri redzamu mērķi.

Vēlreiz svarīgākais par drošību medībās. Medību likums un Medību noteikumi ir divi normatīvie akti, kas nosaka pašus svarīgākos medību norises pamatprincipus.

Drošības noteikumi medībās ar dzinējiem

Visiem medību dalībniekiem dzinēju medībās jāievēro medību vadītāja norādījumi, taču medību vadītājs nav atbildīgs par to, ja kāds medību dalībnieks medību laikā pārkāpj drošības vai likumdošanas prasības.

Visiem medību dalībniekiem (kā medniekiem, tā dzinējiem) jābūt spilgtas krāsas apģērbam vai apģērba elementiem, kas izceļas uz apkārtējā fona.

Arī medību suņiem ir jābūt apzīmētiem ar spilgtas krāsas elementiem (vismaz 2 cm platums).

Katram medniekam ir jāzina, kur atrodas citi mednieki.

Šaušanas sektoru izvēlas atbilstoši drošības noteikumu prasībām, un, ja medījamais dzīvnieks ir ārpus šī sektora – nešauj.

Galvenais, kas jāievēro:

- nešaut pa mednieku līniju;
- ievērot noteiktos šaušanas sektorus;

- šaut tikai pa skaidri redzamu un atpazītu mērķi;
- patvarīgi nepamest savu vietu uz mednieku līnijas;
- uzmanīgi apieties ar ieroci.

Drošības noteikumi individuālajās medībās

Individuālās medības pārsvarā norisinās rīta un vakara stundās, kas uzliek medniekam papildu atbildību, jo ierocis un tēmēklis var norasot, kļūt slidens un pasliktināt redzamību.

Pirms medībām mednieks informē par tām sava formējuma atbildīgo personu, kura koordinē mednieku atrašanos medību iecirknī. Tas nepieciešams, lai mednieks neaizbrauktu uz vietu, kur šajā laikā jau medī kāds cits.

Individuālajās medībās mednieks ir pats sev medību vadītājs un viņam ir saistoši medību vadītāja pienākumi.

Drošības noteikumi ūdensputnu medībās

Ūdensputnu medībās galvenais ir izslēgt nejauša šāviena iespēju un nepa-

kļaut briesmām apkārtējos. Jāņem vērā, ka, medījot no laivas vai luktas, jāatceras, ka ne laiva, ne lukta nav stabila un var viegli zaudēt līdzsvaru.

Lai nenotiktu nelaimes gadījums, sevišķi svarīgi ir ievērot visus drošības pasākumus, rīkojoties ar ieroci.

Ar ieroci aizliegts medīt:

- ja pārbaudē konstatētā alkohola koncentrācija pārsniedz 0,5 promiles;
- ja pārbaudē konstatēta narkotisko, toksisko, psihotropo vai citu apreibinošo vielu ietekme.

Medības Latvijā ir nozīmīga nodarbošanās ap 25 000 iedzīvotāju. Daudziem medniekiem tas ir kā dzīves un pasaules uztveres veids – atkalredzēšanās ar kolēģiem, medību apspriešana utt. Tomēr jāņem vērā, ka vienlaikus tas prasa maksimālu koncentrēšanos un pedantisku drošības prasību ievērošanu. Vēlreiz atgādinām, ka medībās drošība ir pats svarīgākais!

Ieteikums noskatīties medību inspektora Madara Zariņa video par biežākajiem pārkāpumiem medībās [Youtube](#) kanālā.

Līga Solosteja, MKPC mežsaimniecības projektu vadītāja

MEŽA VALSTS REĢISTRĀ PIEEJAMIE PAKALPOJUMI MEDNIEKIEM

Digitālās iespējas medniekiem un medību tiesību lietotājiem

- Pieteikšanās mednieku teorētisko zināšanu un praktisko iemaņu pārbaudījumiem.
- Atsevišķi medību dokumenti pieejami elektroniskā formā.
- Ar meža īpašnieku noslēgta medību līguma iesniegšana.
- Medību iecirkņa ģeogrāfisko un tekstuālo datu lejupielāde.

Elektroniska mednieku eksaminācija

- Elektroniska pieteikšanās un valsts

nodevas apmaksā tiešsaistē.

- Ērti noskaidrot pārbaudījumu norises vietu, datumu un laiku.
- Teorētisko eksāmenu kārtošana datarizētā vidē.

Mednieka un medību vadītāja apliecības pieteikums

- Pirmreizēja apliecības izsniegšanas vai apliecības maiņas pieteikums.
- Iespēja augšupielādēt digitālo sejas attēlu, norādīt apliecības saņemšanas vietu un apmaksāt valsts nodevu.
- Paziņojums elektroniskā pasta adresē

vai e-adresē par apliecības pieejamību tās saņemšanai.

Medību dokumenti elektroniskā vidē

- Mednieka sezonas kartes un atļaujas ārzemniekam medīt Latvijas teritorijā – digitāli ieraksti Meža valsts reģistrā.
- Iespēja pieteikt un apmaksāt valsts nodevu sev, citam medniekam vai vairākiem medību kolektīva biedriem.

Materiāls sagatavots pēc Solvitas Mūrnieces, Valsts meža dienesta, Meža resursu pārvaldības departamenta direktores prezentācijas

INVAZĪVO SUGU PĀRVALDNIIEKS

Lai dotu iespēju ērtāk ziņot par novērotajām svešzemju sugām Latvijā, Dabas aizsardzības pārvalde projektā LIFE-IP *LatViaNature* tiešsaistē ir izveidojusi vietni "Invasīvo sugu pārvaldnieks". Tā sniedz iespēju ar ilustrāciju un kodolīgu aprakstu palīdzību iepazīt invazīvās augu un dzīvnieku sugas Latvijā un sniegt ziņojumus par to izplatību.

Ziņot par dabā novērotām invazīvām sugām var gan interneta vietnē tiešsaistē, gan mobilajā lietotnē.

Kā ziņot interneta vietnē <http://bit.ly/invazivs>?

- Atrodoties dabā, veic sugas foto un fiksē GPS lokācijas koordinātas.
- Tīmekļvietnē izvēlies anketu un aizpildi to.
- Pievieno novērojuma attēlu un norādi kartē sugas atrašanās vietu.

Ērtākiem ziņojumiem uzstādi mobilo lietotni ArcGIS Survey123

- Mobilā lietotne pati nolasa GPS lokāciju.
- Darbojas gan tiešsaistes, gan bezsaistes režīmā.
- Pirms dodies dabā, lejuplādē ArcGIS Survey 123.
- Izvēlies "turpināt bez pierakstīšanās".
- Uzstādi ziņošanas anketas – noskenē attēlā redzamos QR kodus.

Lietotne ir gatava darbam mobilajā ierīcē, kad tajā redzami abu anketu attēli. Lai ziņotu, izvēlies atbilstošo anketu un aizpildi to.

Iesniegtos ziņojumus pārbaudīs Dabas aizsardzības pārvaldes eksperti, ja nepieciešams, sazināsies un/ vai pārbaudīs

Lejuplādē ArcGIS Survey123

Izvēlies «Turpināt bez pierakstīšanās»

Uzstādi ziņošanas anketas – skenē QR kodus

Invazīvo augu ziņošanas anketa

Invazīvo dzīvnieku ziņošanas anketa

Mans Survey123

Meklēt

ZINI! ZIŅO! INVAZĪVSI

Invazīvo augu anketa

Invazīvo dzīvnieku anketa

- ▶ Lietotne ir gatava darbam Jūsu mobilajā ierīcē!
- ▶ Jāatļauj lietotnei piekļūt mobilās ierīces atrašanās vietai
- ▶ Lietotne darbojas gan tiešsaistes, gan bezsaistes režīmā

dabā. Apstiprinātās atradnes kļūst publiski pieejamas vietnē "Invasīvo sugu pārvaldnieks", un ar tām saistītie dati tiek uzkrāti valsts informācijas sistēmas dabas datu pārvaldības sistēmā "Ozols".

Vairāk informācijas interneta vietnē: <https://latvianature.daba.gov.lv/invazivo-sugu-parvaldnieks/>

LLKC MEŽA KONSULTĀCIJU PAKALPOJUMU CENTRS

Rīgas iela 34, Ozolnieki, LV-3018
Ozolnieku pag.,
Jelgavas nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63022264
e-pasts: mkpc@mkpc.llkc.lv
www.mkpc.llkc.lv

MEŽA GADAGRĀMATA 2023

Klajā nākusi žurnālistes Anitas Jaunbelzeres ikgadējā "Meža gadagrāmata 2023". Izdevumā ir raksti par nozares ļaudīm, interesanti nozares notikumu apraksti ar skaistām fotogrāfijām. Autores vēlējums: "Lai virs mūsu mežiem mierīgas debesis. Spēku tiem, kuri cīnās ar tumsu!"

Drukātā formā grāmata izplatīta nozares ļaudīm un institūcijām. Grāmatu iespējams iegūt arī elektroniski, rakstot sarmite.grundsteine@mkpc.llkc.lv

Izdevējs: SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs,

Izdevumu iespiešanai sagatavoja Sarmīte Grundšteine

Tālr. 63050477, mob. 29133563. Makets: Dzintars Melnis

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Jelgavas nov. LV-3018

Vieta	Vārds, uzvārds	Tālrunis
Sigulda	Laila Šestakovska	28323647
Grobiņa	Agrita Šēnberga	29285111
Saldus	Maruta Pragulbicka	20222041
Krāslava	Jānis Dzalbs	26459513
Limbaži	Jānis Zvaigzne	28307178
Ludza	Andrejs Kukšinovs	29411165
Madona	Mairita Bondare	28381176
Preiļi	Astrīda Rudzīte	26410476
Rēzekne	Kārlis Folkmanis	29363016
Iecava	Rīta Daščiora	22019356
Jēkabpils	Inese Ozoliņa	26534704
Jēkabpils	Jānis Sēlis	26465432
Ozolnieki	Kārlis Folkmanis	29363016
Gulbene	Elvijs Kantāns	26314426
Tukums	Kārlis Folkmanis	27812527
Talsi	Valdis Usne	26438175
Valmiera	Andris Virs	26108426

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

